

РУССКО-ВЬЕТНАМСКИЙ
СЛОВАРЬ

TOM II

TỪ ĐIỂN
NGA - VIỆT

TẬP II

РУССКО-ВЬЕТНАМСКИЙ СЛОВАРЬ

В ДВУХ ТОМАХ

Около 43000 слов

TỪ ĐIỂN NGÀ - VIỆT

GỒM HAI TẬP

Khoảng 43.000 từ

K.M. ALIKANÔV, V.V. IVANÔV, J.A. MALKHANÔVA

TỪ ĐIỂN NGA - VIỆT

TẬP 2

П-Я

Sловарь содержит около 43 тыс. слов современного русского литературного языка, в нём широко представлена общественно-политическая лексика. Подробно разработаны значения русского слова, включено большое количество словосочетаний, фразеология.

Словарь предназначается для специалистов по вьетнамскому языку, переводчиков, преподавателей и студентов востоковедных институтов, а также научных и практических работников. Вьетнамцам, изучающим русский язык, он поможет при чтении и переводе русской художественной литературы и прессы. Специально для вьетнамского читателя русские слова снабжены грамматической характеристикой и индексами, отсылающими читателя к составленным доктором филологических наук А. А. Зализняком «Морфологическим таблицам русского языка», помещенным в конце второго тома.

Тừ điển có khoảng 43.000 từ trong ngôn ngữ văn học Nga hiện đại, bao gồm rất nhiều từ ngữ thuộc về lĩnh vực chính trị - xã hội. Các nghĩa của từ được phân tích và giải thích chi tiết, có kèm theo nhiều cụm từ, thành ngữ để minh họa.

Тừ điển được biên soạn nhằm đáp ứng nhu cầu của các chuyên gia ngôn ngữ tiếng Việt, dịch giả, giảng viên và sinh viên các trường Đông phương học, các cán bộ khoa học và thực hành. Từ điển này giúp những người Việt Nam đang học tiếng Nga đọc và dịch văn học nghệ thuật, báo chí tiếng Nga. Đặc biệt đối với bạn đọc Việt Nam, các từ ngữ trong từ điển thường kèm theo những chỉ dẫn về đặc điểm ngữ pháp, ngữ nghĩa và những chỉ số dẫn đến “Các bảng hình thái của tiếng Nga” đặt ở cuối tập 2 do tiến sĩ ngôn ngữ học А. А. Зализняк biên soạn.

NHÀ XUẤT BẢN THẾ GIỚI

GPXB: 3-1418/XB – QLXB ngày 18 - 10 - 2001.

In tại Xưởng in Công ty Khảo sát và Xây dựng

In xong và nộp lưu chiểu tháng 5 – 2002.

ОГЛАВЛЕНИЕ II ТОМА

MỤC LỤC TẬP II

Список условных сокращений	
Bảng kê những chữ viết tắt	6
П	9
Р	216
С	289
Т	425
У	475
Ф	519
Х	532
Ц	547
Ч	555
Ш	575
Щ	591
Э	594
Ю	603
Я	605
Географические названия	
Tên địa lý	610
А. А. Зализняк. Морфологические таблицы русского языка	
A. A. Zaliznjac. Các bảng hình thái của tiếng Nga . . .	625

СПИСОК УСЛОВНЫХ СОКРАЩЕНИЙ

BẢNG KÊ NHỮNG CHỮ VIẾT TẮT

ав. — авиация — hàng không
 авт. — автомобильное дело — ngành ô tô
 анат. — анатомия — giải phẫu học
 антр. — антропология — nhân loại học
 археол. — археология — khảo cổ học
 архит. — архитектура — kiến trúc
 астр. — астрономия — thiên văn học
 бакт. — бактериология — vi khuẩn học
 безл. — безличная форма — dạng vô nhân xưng
 биол. — биология — sinh vật học
 биохим. — биохимия — sinh hóa học
 бот. — ботаника — thực vật học
 бран. — бранное слово, выражение — tiếng chửi, câu chửi
 буд. — будущее время — thì tương lai
 будд. — относящийся к буддизму — thuộc về Phật giáo
 бухг. — бухгалтерия — kế toán
 В — винительный падеж — đối cách
 вводн. сл. — вводное слово — từ đệm
 вежл. — вежливое выражение — từ lịch sự
 в знач. вводн. сл. — в значении вводного слова — với nghĩa từ đệm
 в знач. прил. — в значении прилагательного — với nghĩa tính từ
 в знач. сказ. — в значении сказуемого — với nghĩa vị ngữ
 в знач. суц. — в значении существительного — với nghĩa danh từ
 воен. — военное дело; военный термин — ngành quân sự; thuật ngữ quân sự
 возвр. — возвратное местоимение — đại từ phản thân
 вопр. — вопросительное местоимение — đại từ nghi vấn; вопросительная частица — trợ từ nghi vấn; вопросительное наречие — phó từ nghi vấn
 вр. — время — thì
 в разн. знач. — в разных значениях — với các nghĩa khác nhau
 в сложн. — в сложных словах — trong những từ phức hợp

г. — 1) год — năm; 2) город — thành phố
 гг. — годы — những năm
 геогр. — география — địa lý học
 геодр. — геодезия — trắc địa học
 геол. — геология — địa chất học
 гидр. — гидрология, гидротехника — thủy lợi học, kỹ thuật thủy lợi
 гл. — глагол — động từ
 горн. — горное дело — ngành mỏ
 грам. — грамматика — ngữ pháp
 груб. — грубое слово, выражение — từ thô tục, câu thô tục
 Д — дательный падеж — dữ cách
 дет. — детская речь — tiếng nói trẻ con
 дип. — дипломатический термин — thuật ngữ ngoại giao
 др. — другой, другие — cái khác, những cái khác
 ед. — единственное число — số ít
 ж. — женский род — giống cái
 живо. — живопись — hội họa
 ж.-д. — железнодорожное дело — ngành đường sắt
 звукоподр. — звукоподражательное слово — từ tượng thanh
 знач. — значение — nghĩa
 зоол. — зоология — động vật học
 И — именительный падеж — nguyên cách
 инф. — инфинитив, неопределенная форма глагола — nguyên thể, thể vô định của động từ
 ирон. — в ироническом смысле — với ý mỉa mai
 иск. — искусство — nghệ thuật
 ист. — относящийся к истории; исторический термин — thuộc về lịch sử; thuật ngữ lịch sử
 и т. д. — и так далее — vân vân
 и т. п. — и тому подобное — vân vân
 канц. — канцелярское выражение — từ ngữ văn phòng
 карт. — термин карточной игры — thuật ngữ đánh bài

kg — килограмм — *ki-lô-gam*
kinh — кинематография — ngành điện ảnh
km — километр — *ki-lô-mét*
kiến — книжный стиль — phong cách sách vở
kr — краткая форма — dạng ngắn
cul — кулинария — khoa nấu ăn
l — лицо глагола — ngôi của động từ
-l — либо — [ai] đây, [cái] gì
l — литр — lít
lask — ласкательная форма — dạng âu yếm
lingv — лингвистика — ngôn ngữ học
lit — литература, литературоведение — văn học, môn nghiên cứu văn học
lich — личная форма — dạng nhân xưng; личное местоимение — đại từ nhân xưng
log — логика — lô-gíc học
m — мужской род — giống đực
m — метр — mét
mat — математика — toán học
med — медицина — y học
mejd — междометие — thán từ
мест — местоимение — đại từ
метеор — метеорология — khí tượng học
мин — минералогия — khoáng vật học
миф — мифология — thần thoại
мн — множественное число — số nhiều
мор — морское дело; морской термин — ngành hàng hải; thuật ngữ hàng hải
муз — музыка, музыкальный — âm nhạc
напр — например — ví dụ
нареч — наречие — phó từ
наст — настоящее время — thì hiện tại
научн — научный термин — thuật ngữ khoa học
неизм — неизменяемое слово — từ không biến đổi
неодобр — неодобрительно — một cách coi thường
неопр — неопределенное местоимение — đại từ vô định
нескл — несклоняемое слово — từ không biến cách
несов — несовершенный вид глагола — thể chưa hoàn thành của động từ
обыкн — обыкновенно — thường
определит — определительное местоимение — đại từ xác định
опт — оптика — quang học
относ — относительное местоимение — đại từ quan hệ
отриц — отрицательное местоимение — đại từ phủ định; отрицательная частица — trợ từ phủ định
охот — охотничий термин — thuật ngữ săn bắn

П — предложный падеж — giới cách
палеонт — палеонтология — cổ sinh vật học
пед — педагогика — khoa sư phạm
перен — в переносном значении — nghĩa bóng
повел — повелительное наклонение — thức mệnh lệnh
погов — поговорка — ngôn ngữ
полигр — полиграфия — ngành ấn loát
полит — политический термин — thuật ngữ chính trị
посл — пословица — tục ngữ
поэт — поэтическое слово — từ thơ ca
превосх. ст — превосходная степень — cấp cao nhất
пренебр — пренебрежительно — một cách khinh thị
прил — имя прилагательное — tính từ
присоед — присоединительный союз — liên từ nối tiếp
притяж — притяжательное местоимение — đại từ sở hữu
прич — причастие — động tính từ
прост — просторечие — từ thông tục
противит — противительный союз — liên từ tương phản
прош — прошедшее время — thì quá khứ
прям — в прямом значении — nghĩa đen
p — 1) река — sông; 2) род — giống
P — родительный падеж — sinh cách
радио — радиотехника — kỹ thuật vô tuyến điện
разг — разговорное слово, выражение — khẩu ngữ
рел — религия — tôn giáo
рыб — рыболовство, рыбоводство — ngành đánh cá, nghề nuôi cá
с — средний род — giống trung
сказ — сказуемое — vị ngữ
скл — склоняется; склонение — biến cách
см — смотри — xem
собир — собирательное существительное — danh từ tập hợp; собирательно — một cách tập hợp
сов — совершенный вид глагола — thể hoàn thành của động từ
соед — соединительный союз — liên từ liên hợp
сокр — сокращение; сокращенно — viết tắt, nói tắt
сочет — сочетание — kết hợp
спорт — физкультура и спорт — thể dục thể thao
ср — сравни — so sánh với

сравнит. ст. — сравнительная степень — cấp
so sánh
ст. — степень — cấp
стр. — строительное дело — ngành xây dựng
сущ. — имя существительное — danh từ
с.-х. — сельское хозяйство — nông nghiệp
T — творительный падеж — tạo cách
театр. — театроведение, театр — môn nghiên
cứu sân khấu, sân khấu
текст. — текстильное дело — ngành dệt
тех. — техника — kỹ thuật
тж. — также — cũng thế
тк. — только — chỉ
торг. — торговля — thương nghiệp
указ. — указательное местоимение — đại từ
chỉ định
уменьш. — уменьшительная форма — dạng
giảm nhẹ
употр. — употребляется — được dùng
усил. — усиительная частица — trợ từ nhấn
mạnh
уст. — устаревшее слово, выражение — cổ ngữ
утверд. — утвердительная частица — trợ từ
khẳng định

ф. — форма — dạng
фарм. — фармакология — dược học
физ. — физика — vật lý học
физиол. — физиология — sinh lý học
фило. — философия — triết học
фин. — финансовый термин — thuật ngữ tài
chính
фольк. — фольклор — truyện dân gian
фото — фотография — khoa nhiếp ảnh
хим. — химия — hóa học
церк. — относящийся к церкви — thuộc về
nhà thờ
ч. — число — số
числ. — имя числительное — số từ
шахм. — термин шахматной игры — thuật
ngữ đánh cờ
шутл. — шутливое слово, выражение — từ
nói đùa, câu nói đùa
эк. — экономика — kinh tế học
эл. — электротехника — kỹ thuật điện
этно. — этнография — dân tộc học
юр. — юридический термин — thuật ngữ luật
học

П

па с. нескл. bước nhảy, bước múa, pa павала^{1a} ж. зоол. [con] công mái; ◇ ни ~ ни ворона công chẳng ra công, quạ không ra quạ; dở ông dở thằng; dở ngó dở khoai

павильон^{1a} м. 1. (здание выставки) tòa nhà triển lãm, gian triển lãm; 2. (для кино-съёмок) lầu quay phim, trường quay; 3. (в садах, парках и т. п.) tòa nhà, nhà nhỏ, quán, đình tạ, thủy tạ

павлин^{1a} м. зоол. [con] công, cuồng (Pavo cristatus)

паводок^{3a} м. nước lũ, con nước, nước lớn, lũ

павшие мн. (скл. как прил.) [các] liệt sĩ, tiên liệt, chiến sĩ trận vong

пагода^{1a} ж. [ngôi] chùa

пагубно нареч. [một cách] nguy hại, tai hại, có hại; ~ влиять на кого-л., что-л. ảnh hưởng nguy hại (tai hại) đến ai, cái gì; ~ действовать на кого-л., что-л. tác động tai hại (nguy hại) đến ai, cái gì

пагубн||ый прил. (губительный) nguy hại, tai hại; (вредный) có hại, tác hại; ~ое влияние ảnh hưởng nguy hại (tai hại, có hại, tác hại)

падаль^{8a} ж. обыкн. собир. xác thú vật

пад||ать¹. пасть, упасть 1. rơi [xuống]; (валиться) ngã, ngã xuống, ngã gục; (рушиться) đổ [xuống], đổ nhào; ~ на колёни ngã quỵ, quỵ xuống, ngã khuỵu gối; упасть на землю ngã xuống đất, ngã ụch; вьд эчш (шутл.); упасть с крыши а) (о ком-либо) ngã từ mái nhà xuống, từ mái nhà ngã xuống; б) (о чём-л.) rơi từ mái nhà xuống, từ mái nhà rớt xuống; 2. тк. несов. (об атмосферных осадках) sa, rơi; ~ает снег tuyết sa, tuyết rơi; 3. (низко опускаться) гүс xuống, cúi xuống; егó голова упала на грудь đầu nó gục xuống, nó gục đầu xuống; 4. тк. несов. (свисать, ниспадать) buông [xuống], rủ [xuống]; с волосами, ~авшими до плеч có mái tóc buông xuống đến

vai, có mái tóc chấm vai; tóc thề vừa chấm đôi vai (поэт.); 5. сов. пасть (о rose, тумане) xuống; 6. (на В) (о свете, тени) hắt; от полёй шляпы тень ~ала на её лицо vành mũ hắt bóng xuống mặt chị ấy, bóng vành mũ hắt xuống mặt nàng; 7. сов. пасть (на В) (выпадать на чью-л. долю) trúng vào, rơi vào; жрёбий пал на меня lá thăm trúng vào phần tôi, tôi trúng thăm; 8. тк. несов. (на В) (приходиться на что-л.) rơi vào; ударение ~ает на последний слог trọng âm rơi vào âm tiết cuối cùng; 9. тк. несов. разг. (о волосах, губах) rụng; 10. (понижаться) hạ xuống, giảm bớt, tụt xuống, sụt xuống; давление ~ает áp suất giảm bớt, áp lực hạ xuống, sức ép bớt đi; пульс начинает ~ mạch bắt đầu đập thưa thớt; акции ~ают các cổ phiếu hạ giá (sụt giá); цены ~ают giá hạ xuống; 11. (уменьшаться, ослабевать) giảm sút, suy yếu, suy thoái, suy sút, sa sút; перен. (портиться) xấu đi, suy đồi, sa sút, suy sụp; егó влияние ~ает ảnh hưởng của nó đang yếu đi (giảm sút, suy yếu, suy sút); настроение больного ~ает khi sắc của bệnh nhân xấu đi, tâm trạng của người bệnh sa sút; ~ дүхом nản lòng, ngã lòng, nhụt chí, thoái chí, nản chí, mất tinh thần, tinh thần sa sút; 12. сов. пасть (дохнуть — о скоте) chết toi, đồ, chết; ◇ ~ в обморок ngất đi, chết ngất, chết già, bất tỉnh nhân sự; ~ от усталости mệt lả, mệt lử, mệt nhoài, mệt đờ người, mệt lử có bộ; сёрдце упало rụng tim, rụng rời; упасть в чьих-л. глазах mất uy tín với ai

падёж^{4b} м. грам. cách; косвенный ~ cách gián tiếp

падёж^{4b} м. (скота) [nạn] dịch súc vật, toi dịch, toi

падёжн||ый прил. грам.: ~ое окончание tận cùng [của] biến cách, vĩ tố cách

падéни||е^{7a} с. 1. [sự] rơi xuống, ngã xuống, ngã, rơi, đồ; 2. (понижение) [sự] hạ xuống, giảm bớt, tụt xuống, sụt xuống; ~

температуры nhiệt độ tụt xuống, [sự] hạ thấp của nhiệt độ; ~ цен giá cả sụt xuống, [sự] hạ xuống của giá cả; угол ~я физ. góc đầu xạ, góc tới, đầu xạ giác; 3. (города и т. п.) [sự] thất thủ, bị hạ; ~ крепости pháo đài bị thất thủ (bị hạ), [sự] thất thủ của pháo đài; 4. (режима и т. п.) [sự] sụp đổ, sụp đổ, suy sụp, suy thoái, suy tàn; ~ правительств chính phủ đổ (đổ nhào); 5. (моральное) [sự] suy đồi, đồi trụy

пáдк||ий прил. (на В, до Р) ham thích, ham mê, mê say, đam mê, thích, mê; быть ~им до сладкого thích ăn đồ ngọt, thích của ngọt

пáдчерица^{5a} ж. con gái riêng, cô con riêng

пáек^{3*b} м. phần ăn, khẩu phần

пáж^{4b} м. 1. [người] thị đồng; 2. (воспитанник Пажеского корпуса) thiếu sinh quân (ở nước Nga sa hoàng)

пáжеский прил.: Пáжеский корпус Trường thiếu sinh quân (ở nước Nga sa hoàng)

пáз^{1c} м. 1. (щель) [cái] khe, rãnh, ngàm; 2. тех. [cái] khe rãnh

пáзух||а^{3a} ж. 1. khoảng trống giữa ngực và áo; положить что-л. за ~у để cái gì ở dưới áo chỗ ngực; 2. анат. xoang; лóбная ~ xoang trán, ngực đầu; 3. бот. nách;

◇ держать камень за ~ой có ác ý (với ai), nuôi lòng thù hận (ai), thù sẵn hòn đá (để trị ai)

пáй^{6c} м. cỗ phần, phần; кооперативный ~ cỗ phần hợp tác xã; ◇ на пáях góp tiền, chung tiền, đánh đưng, chung góp, chung lưng

пáйка^{3*a} ж. тех. 1. [sự] hàn; 2. (место) mối hàn, chỗ hàn

пáйщик^{3a} м. người góp cỗ phần, người góp phần; ~ кооператива xã viên hợp tác xã

пáкгауз^{1a} м. [cái] kho hành lý, kho gửi hàng, kho hàng

пáкét^{1a} м. 1. [cái] gói, bọc, túi, bao; 2. (официальное письмо) [phong bì có] công văn; ◇ индивидуальный [перевозочный] ~ воен. [cái] gói bông băng cá nhân, gói băng cấp cứu

пáкистан||ец^{5*a} м., ~ка^{3*a} ж. người Pa-ki-xtan

пáкистанский прил. [thuộc về] Pa-ki-xtan; Hời quốc, Đại Hời (уст.)

пáкля^{2a} ж. xơ đau, xơ gai, xơ lạnh

пáковать^{2a}, упаковать (В) gói... lại, bọc... lại, đóng gói, đóng bao, đóng thùng, đóng kiện

пáкостить^{4a} несов. разг. 1. (В) (грядить) làm bản, vấy bản; (о животных) ỉa bản, ỉa;

2. (В) (портить) làm hỏng, làm hư; 3. (Д) (делать пакости) làm hại, hại ngấm, làm điều dơ dáy, làm điều xấu xa, làm điều hèn mạt; ~ соседю làm hại (hại ngấm) ông hàng xóm, làm điều hèn mạt đối với ông láng giềng

пáкостный прил. разг. 1. (отвратительный) dơ dáy, ghê tởm, dơ bẩn, xấu xa; 2. (делающий пакости) hèn mạt, hèn hạ, đê mạt, bẩn tiện, đê tiện, ti tiện

пáкось^{8a} ж. разг. 1. [đồ] dơ dáy, ghê tởm, dơ bẩn, xấu xa; 2. (о поступке) [điều] hèn mạt, hèn hạ, đê mạt, bẩn tiện, đê tiện, ti tiện; 3. (непристойность) [lời, điều] tục tĩu, thô bỉ, thô tục

пáкт^{1a} м. công ước, hiệp ước

пáланкин^{1a} м. [cái] kiệu, cang, võng giá, võng trần

пáлат||а^{1a} ж. 1. (в больнице) buồng, phòng, buồng bệnh nhân, phòng bệnh nhân; 2. (законодательный орган) viện; ~ы Верховного Совета СССР các viện của Xô-viết Tối cao Liên-xô; нижняя ~ hạ [nghị] viện; верхняя ~ thượng [nghị] viện; пáлата общин (в Англии) Viện bình dân, Hạ nghị viện; пáлата представителей (в США) Hạ nghị viện; пáлата депутатов (во Франции) Viện dân biểu; Народная ~ (в ГДР) Viện nhân dân; 3. (учреждение) viện, phòng, sở, cơ quan; торговая ~ Phòng thương mại; ~ мер и весов Viện đo lường, Viện cân đo; Оружейная ~ Phòng vũ khí; 4. уст. мн.: ~ы (хоромы) cung điện, cung, điện; 5. уст. (большая комната) phòng; ◇ у него ума ~ ông ta là một người thông minh rất mực

пáлатка^{3*a} ж. 1. [cái] lều vải, lều bạt, lều; походная ~ lều hành quân; 2. (ларёк) [cái] quán, hiệu nhỏ

пáлатн||ый прил.: ~ врач bác sĩ buồng bệnh; ~ая сестра y tá buồng bệnh

пáлаточный прил. 1. [thuộc về] lều vải, lều bạt, lều; ~ посёлок khu lều vải; ~ городок khu cắm trại, thành phố lều vải; 2. (ларёчный) [trong] quán, hiệu nhỏ

пáлáч^{4b} м. người hành hình, đao phủ, đao phủ thủ; перен. tên đao phủ

пáлевый прил. vàng nhạt, màu rơm

пáлён||ый прил. [bị] cháy sém, sém; ~ая курица gà thui lông; пáхнет чем-то ~ым có mùi gì khen khét (khét, khét lẹt)

пáлеография^{7a} ж. cỗ tự học, cỗ văn học, môn chữ cổ

пáлеозой^{6a} м. геол. đại Cổ sinh, Cổ sinh đại

пáлеолит^{1a} м. археол. thời đại đồ đá cũ, thời đại cỗ thạch khí